

Αγαπητή κ. Υπουργέ Πολιτισμοῦ, Αγαπητέ κ. Περιφερειάρχα,
Ἐκλεκτοὶ ἐκπρόσωποι τῆς Πολιτείας καὶ τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης,
Θεοφιλέστατε καὶ Αἰδεσιμότατε,
Αγαπητοὶ Χαλκίτες,

Μέ αισθήματα συγκίνησης καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Ἅγιον Θεόν καὶ τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο, συναχθήκαμε σήμερα στὸν ἱερό αὐτὸ τόπο, γιὰ νὰ τελέσουμε τὸν ἐπανεγκαινισμό τοῦ ἱστορικοῦ Ναοῦ τῆς Παναγίας Χωριανῆς, τοῦ πνευματικοῦ φρουρίου τῆς Χάλκης καὶ περικαλλοῦς μνημείου τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ πολιτιστικῆς μας κληρονομιάς.

Ἡ σημερινή ἡμέρα ἀποτελεῖ σταθμὸ γιὰ τὸ νησί τῆς Χάλκης, καθ' ὅτι μετὰ τὴν ὀλοκλήρωση τοῦ ἔργου «Ἀποκατάσταση καὶ Ἀνάδειξη Παναγίας Χωριανῆς στὸ Κάστρο Χάλκης», πού ὑλοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ μέσω τῆς Ἐφορείας Ἀρχαιοτήτων Δωδεκανήσου καὶ χρηματοδοτήθηκε ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸ Σχέδιο Ἀνάκαμψης καὶ Ἀνθεκτικότητας, ὁ Ναός παραδίδεται ξανά στὴν Θεία Λατρεία, τὴν μνήμη καὶ τὴν ἱστορία τοῦ τόπου μας.

Ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σύμης καὶ Χάλκης, θέλω νὰ ἐκφράσω θερμὲς εὐχαριστίες πρὸς τὴν Ὑπουργὸ Πολιτισμοῦ, τὴν κυρία Λίνα Μενδώνη, γιὰ τὸ προσωπικὸ της ἀνύστακτο ἐνδιαφέρον, καθὼς καὶ πρὸς ὅλους ὅσοι ἐργάστηκαν ἄοκνα γιὰ τὴν ὀλοκλήρωση αὐτοῦ τοῦ σπουδαίου ἔργου, διότι ὀφείλω νὰ ἐπισημάνω ὅτι ἡ Παναγία Χωριανὴ δὲν εἶναι ἀπλῶς ἓνας Ναός. Εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ παλαιοῦ Χωριοῦ τῆς Χάλκης. Κτισμένη κατὰ τὸν 17ο αἰῶνα, κάτω ἀπὸ τὰ τεῖχη τοῦ μεσαιωνικοῦ κάστρου, ὑπῆρξε τὸ θρησκευτικὸ κέντρο τοῦ ὀχυρωμένου οἰκισμοῦ πού ἀναπτύχθηκε ἐδῶ γιὰ λόγους ἀσφαλείας, ἀφοῦ οἱ κάτοικοι ζοῦσαν ἐπὶ αἰῶνες ὑπὸ τὴν διαρκῆ ἀπειλὴ τῆς πειρατείας. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ σπίτια τους, οἱ ἐκκλησίες τους καὶ ὀλόκληρη ἡ κοινωνικὴ τους ζωὴ ὀργανώθηκαν γύρω ἀπὸ τὰ φυσικὰ ὀχυρὰ καὶ τὰ κάστρα. Τὸ Χωριὸ τῆς Χάλκης, προστατευμένο ἀπὸ τὰ τεῖχη τοῦ κάστρου, ὑπῆρξε ἓνα τέτοιο καταφύγιο. Μέσα σὲ αὐτὸ τὸ πλαίσιο δημιουργήθηκε καὶ ἡ Παναγία Χωριανὴ, ὡς πνευματικὸ καταφύγιο ἑνὸς λαοῦ πού ζητοῦσε τὴν Σκέπη Της ἀπέναντι στοὺς κινδύνους τῆς ἐποχῆς.

Μέ τὸ πέρασμα τῶν αἰῶνων, καθὼς οἱ πειρατικὲς ἐπιδρομὲς περιορίστηκαν καὶ οἱ θαλάσσιες ἐπικοινωνίες ἔγιναν ἀσφαλέστερες, ἡ Χάλκη γνώρισε σημαντικὴ οἰκονομικὴ καὶ δημογραφικὴ ἀνάπτυξη. Οἱ κάτοικοι ἄρχισαν νὰ ἐγκαταλείπουν τὸν δυσπρόσιτο ὄρεινὸ οἰκισμό καὶ νὰ μεταφέρονται σταδιακὰ στὸν παραθαλάσσιο Ἐμπορεῖο, ὅπου ἀναπτύχθηκε τὸ νέο ἐμπορικὸ καὶ κοινωνικὸ κέντρο τῆς Χάλκης.

Ἔτσι, τό παλαιό Χωριό ἐρήμωσε σταδιακά. Ὅμως ἡ Παναγία Χωριανή παρέμεινε ὄρθια, ὡς ἄγρυπνος φρουρός τῆς μνήμης. Ἐμεινε νά θυμίζει τίς γενιές πού πέρασαν, τίς ἀγωνίες, τίς χαρές καί τίς προσευχές τῶν προγόνων μας, οἱ ὅποιοι φρόντισαν νά κοσμήσουν τόν Ναό μέ τίς ιδιαίτερες τοιχογραφίες του, πού μαρτυροῦν τήν βαθιά πίστη καί τό Ὁρθόδοξο βίωμά τους.

Ἐξίσου σημαντικό εἶναι καί τό τέμπλο τοῦ Ναοῦ, τό ὁποῖο συνιστᾷ ιδιαίτερο δείγμα ἐκκλησιαστικῆς ξυλογλυπτικῆς τέχνης. Οἱ συντηρημένες δεσποτικές εἰκόνες του, οἱ λεπτομέρειες τῆς ξυλόγλυπτης διακόσμησης καί ἡ ἀρμονική σύνθεση τοῦ συνόλου μαρτυροῦν τό αἰσθητικό ἐπίπεδο καί τήν εὐσέβεια τῶν παλαιῶν Χαλκιτῶν, οἱ ὅποιοι, ἀκόμη καί σέ δύσκολες ἐποχές, ἐπιθυμοῦσαν νά προσφέρουν στήν Παναγία τό καλύτερο πού μποροῦσαν.

Ὅμως τά προβλήματα λόγω τῶν φθορῶν τοῦ πανδαμάτορος χρόνου, ἦταν πολλά, μέ βασικό τήν ὑγρασία πού εἶχε ἀλλοιώσει τόν τοιχογραφικό διάκοσμο ἀλλά καί τήν τοιχοποιΐα πού χρειαζόταν ἐπιτακτικά συντήρηση καί γενικότερες ἐπισκευές προκειμένου νά διατηρηθεῖ ἡ στατική ἐπάρκεια τοῦ μνημείου. Παρά τίς φθορές αὐτές, ὁ ζωγραφικός καί καλλιτεχνικός διάκοσμος διατηρεῖ στοιχεῖα ὑψηλῆς ποιότητας, τά ὁποῖα ἀναδείχθηκαν ἄψογα μετά τίς ἐργασίες συντήρησης πού μόλις ὀλοκληρώθηκαν.

Σήμερα, μέ τήν ὀλοκλήρωση τῶν ἐργασιῶν ἀποκατάστασης, δέν διασώζεται μόνο ἕνας Ναός, ἀλλά καί μέ τήν δημιουργία τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου τοῦ Νησιοῦ, διασώζεται μία μνήμη. Διασώζεται μία ταυτότητα. Διασώζεται ἕνα κομμάτι τῆς ἱστορίας τῆς Δωδεκανήσου καί τοῦ Αἰγαίου.

Ἡ Ἐκκλησία πάντοτε θεωροῦσε τόν πολιτισμό καρπό τῆς πίστεως. Γι' αὐτό καί ἡ συνεργασία της μέ τήν Πολιτεία, γιά τήν διάσωση τέτοιων μνημείων ἀποτελεῖ ὑπόδειγμα ἀγαστῆς καί δημιουργικῆς συνέργειας. Ὅταν σώζουμε τά μνημεῖα μας, δέν ὑπηρετοῦμε μόνο τό παρελθόν, ἀλλά θεμελιώνουμε καί τό μέλλον, γι' αὐτούς τούς λόγους, καί ἡ Ἱερά Μητρόπολη Σύμης, σύμφωνα μέ τίς προβλέψεις τοῦ Ν. 4957/2022, διά διαπιστωτικῆς Πράξεως συγκατέλεξε στίς παλαιές ὑφιστάμενες Ἐνορίες καί τήν Παναγία Χωριανή, ὥστε, συγκαταλεχθεῖσα μετά τῶν λοιπῶν Ἐνοριῶν της, διά σχετικοῦ Φ.Ε.Κ., νά διατηρεῖ τήν νομική της ὑπόσταση εἰς τό διηνεκές.

Ἀπό αὐτόν τόν ἱερό τόπο, ἄς ἀναπέμψουμε εὐχαριστία πρός τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο, τήν Χωριανή, τήν Παναγία τῶν Χαλκιτῶν, πού ἐπί αἰῶνες σκέπει τό νησί καί τούς ἀνθρώπους του. Εἶθε ἡ χάρη Της νά προστατεύει τήν Χάλκη, τούς κατοίκους της καί ὅλους ὅσοι ἐργάστηκαν μέ τόσο φιλότιμο γιά τήν ἀποκατάσταση αὐτοῦ τοῦ ἱστορικοῦ μνημείου.

Θερμά συγχαρητήρια!